

Proletarijez səd mu vəliş əiuvnçə!

Socializm TUJ VBLƏT

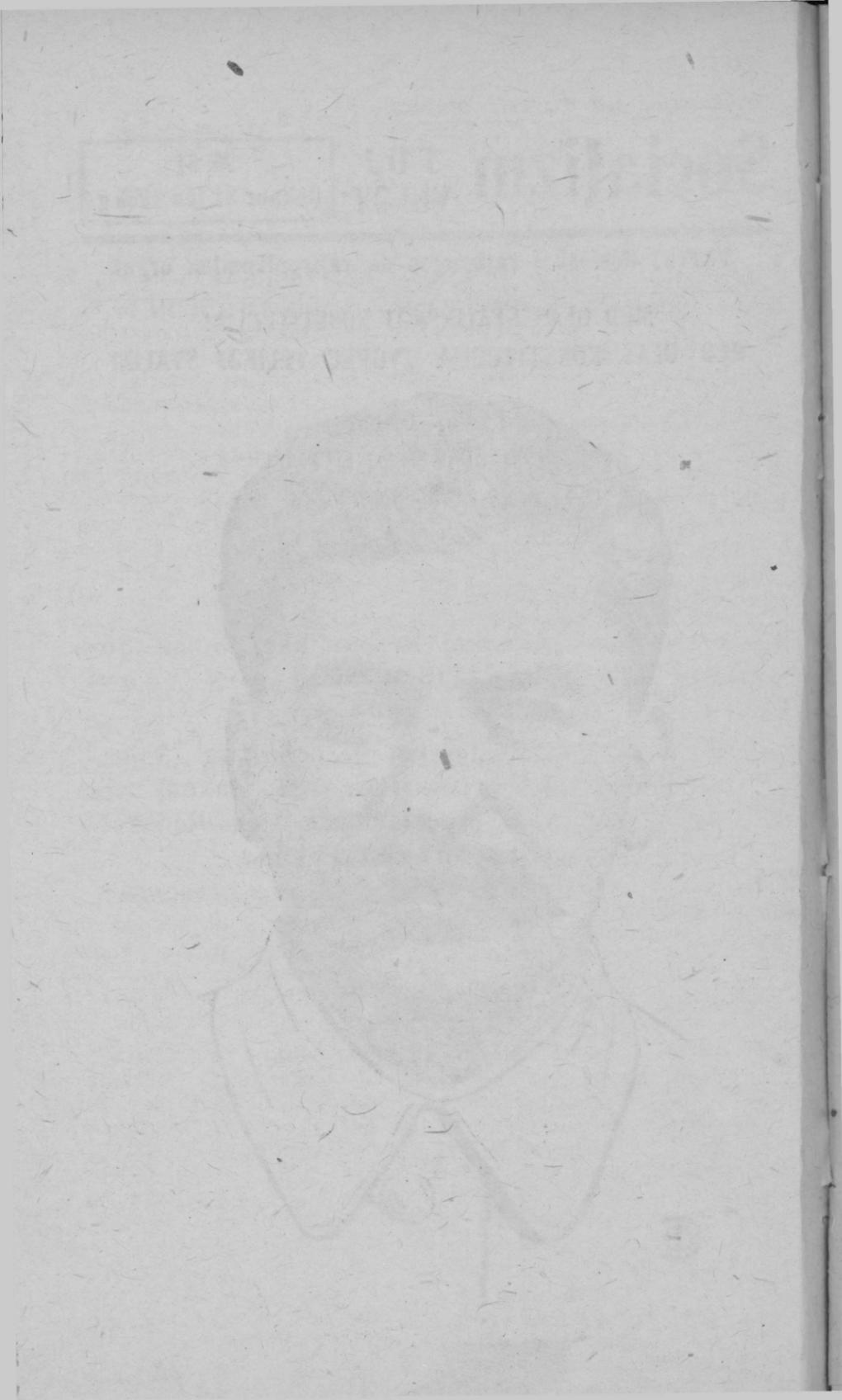
№ 64
Dekabr 31 iun 1936 g.

VKP(б) Koşinskəj rajkomlən da rajispolkomlən organ

MED OLAS STAŁINSKƏJ KONSTITUCİJA!
MED OLAS KONSTITUCİJA TVOREC VƏLİKƏJ STAŁIN!

©

**SOVETSKƏJ SOCİALİSTİÇESKƏJ RESPUBLİKAEZLƏN
SOJUZ SOVETTEZ ÇREZVÜÇAJNƏJ VIII-ƏT SJEZDLƏN
POSTANOVLENNO**

**SOVETSKƏJ SOCİALİSTİÇESKƏJ
RESPUBLİKAEZ SOJUZLIS KONSTITUCİJA
(OSNOVNƏJ ZAKON) UTVERDİTƏM JYLİŞ**

Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublikaez Sojuz Sovetlən Çrezvüçajnəj VIII-ət Sjezd postanovlaqtə:

Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublikaez Sojuzlis Konstitucija projekt (Osnovnəj Zakon) sija redakciyaın, kəda predstavitəma sjezd Redakcionnəj Komişsijaən, utverditn.

SJEZDLƏN PREZİDİUM

Moskva, Kreml.
1936 god dekabr 5-ət lun.

**SOVETSKƏJ SOCIALİSTİÇESKƏJ RESPUBLİKAEZLƏN
SOJUZ SOVETTEZ ÇREZVÜÇAJNƏJ VIII-ƏT SJEZDLƏN
POSTANOVLENNO**

**SSSR SOJUZ VERXOVNƏJ SOVETƏ
BƏRJƏM JYLIŞ**

Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublikaez Sojuz Sovetlən Çrezvüçajnəj VIII-ət Sjezd postanovla jatə:

Poruçitnə SSR Sojuz Centralnəj Ispolnitelənəj Komişetlə SSSR vil Konstitucija osnova vlyen razrabotajtna da utverdiñna bərjəmmez jılış Polozənqo, a siž-zə suvtətnə SSK Sojuz Verxovnəj Sovet bərjan srokkez.

SJEZDLƏN PREZİDİUM

Moskva, Kreml.
1936 god dekabr 5-ət lun.

**SOVETSKƏJ SOCIALİSTİÇESKƏJ RESPUBLİKAEZLƏN
SOJUZ SOVETTEZ ÇREZVÜÇAJNƏJ VIII-ƏT SJEZDLƏN
POSTANOVLENNO**

**SOVETSKƏJ SOCIALİSTİÇESKƏJ RESPUBLİKAEZ
SOJUZLIŞ VIL KONSTITUCIJA (OSNOVNƏJ ZAKON
PRIMITƏMSƏ OZNAMENUJTƏM JYLIŞ**

Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublikaez Sojuz Sovetlən Çrezvüçajnəj VIII-ət Sjezd postanovla jatə:

Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublikaez Sojuzlış Konstitucija primitəmsə oznamenujtəmə obyavitanın Konstitucija primitan lun—dekabr 5-ət lun—vşenarodnəj praznikən.

SJEZDLƏN PREZİDİUM

Moskva, Kreml.
1936 god dekabr 5-ət lun.

K O N S T I T U C I J A (O S N O V N E J Z A K O N)

SOVETSKƏJ
SOCIALİSTİÇESKƏJ
RESPUBLİKAEZ
SOJUZLƏN

Glava I

OBŞESTVENNƏJ USTROJSTVO

Statja 1. Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublikaezlən Sojuz em socialistiçeskəj gosudarstvo təbəcəjjezlən da kressanalən.

Statja 2. SSSR-liş politiçeskəj osnovasə sostavlaşdırıb əzalişsez deputattezlən Sovettez, kədnija vədmisə da vənşalısə pomessikkezlis da kapitalissezlis vlaşt çapkəm da proletariat diktatura zavojujtəm rezultatıb.

Statja 3. SSSR-ın vədəs vlaşt prinadlezitə gorodis da derevnaiş əzalişsezlə, kədnijə predstavlajtən əzalişsez deputattezlən Sovettez.

Statja 4. SSSR-liş əkonomiçeskəj osnova sostavlaşdırıb xozajstvolən socialistiçeskəj şistema da proizvodstvo orudijaez da sredstvaez vylə socialistiçeskəj sobstvennoş, kədnija utverditçisə kapitalistiçeskəj xozajstvo şistema lıkvıdirujtəmşan, proizvodstvo orudijaez da sredstvaez vylə çästnəj sobstvennoş otmenitəmşan da mortən mortəs əksploatirujtəmsə uniqtozitəmşan.

Statja 5. SSSR-ın socialistiçeskəj sobstvennoş imejtə lıbo gosudarstvennəj sobstvennoş forma (vşenarodnəj dostojanño), lıbo kooperativno-kolxoznəj sobstvennoş forma (torja kolxozzezlən sobstvennoş, kooperativnəj obyedinennoezlən sobstvennoş).

Statja 6. Mu, sylən nedraez, va, vər, zavoddezel, fabrikaez, saxtaez, rudnikkez, zelezno-doroznəj, vodnəj da vozduşnəj transport, bankkez, sviaz sredstvaez, gosudarstvoən organizujtəm gryış şelskoxozaçstvennəj

predprijatijaez (sovxozez, masinotraktornaj stancijaez i siž ož.), a siž-zə goroddezel da promyšlennaj punkt- tezel kommunalnaj predprijatijaez i osnovnaj zižisnaj fond javlajtçən gosudarstvennaj sobstvennoştən, məd- nəz-kə sunə, vşenarodnaj dostojaṇnoən.

Statja 7. Kolxozzezel da kooperativnaj organizacijaezel obsestvennaj predprijatijaez nə̄ lovja da əlo- ja inventarən, sija produkciyaś, kədə kerən kolxozzez da kooperativnaj organizacijaez, siž-zə kəz i nylən ob- sestvennaj postrojkaez sostavlajtən kolxozzezlis da kooperativnaj organizacijaezlis obsestvennaj, socialisti- českəj sobstvennoşt.

Bəd kolxoznəj dvor, obsestvennaj kolxoznəj xo- zajstvoşań osnovnəj doxodşa, imejtə liçnəj požovan- noy əvəzət priusadevnəj mu učastok da priusadevnəj učastok vylən liçnəj sobstvennoştən podsobnəj xo- zajstvo, olan kerku produktivnəj poda, pətkaez da pos- nit şəlskoxožajstvennəj inventar—şəlskoxožajstvennəj artel ustav şərti.

Statja 8. Mu, kədə zañimajtən kolxozzez, zakrep- lajtçə nə̄ sajə besplatnəj da srokəm požovannoə, məd- nəz-kə sunə, vek kezə.

Statja 9. Ordçən xožajstvo socialističeskəj şişte- makət, kədə javlajtçə SSSR-ən xožajstvo gospodstvuj- tan formaən, zakonən leşşə jedino liçnəj kressanalən da kustarrezzən posnitik çəstnəj xožajstvo, kədə nuətşə liçnəj trudən da jəz trud əksplotirujttəg.

Statja 10. Grazdanalən liçnəj sobstvennoşt pravo nə̄ trudovəj doxoddez da sverezennoe vylə, olan ker- ku vylə da podsobnəj gort xožajstvo vylə, gort xo- žajstvo da obixod predmettez vylə, liçnəj potreblenno da udobstvo predmettez vylə, siž-zə kəz grazdanalən liçnəj sobstvennoşt nasledövaṇno vylə pravo—oxra- najtçən zakonən.

Statja 11. SSSR-lən xozajstvennəj olanıs opredəlajtşə da inđetşə gosudarstvennəj narodno-xozajstvennəj planən obsestvennəj bogatstvo soddan interessezən, uzalişsezliş materialnəj da kulturnəj uroveň neuklonnəja lebtan interessezən; SSSR-liş nezavişimoş krepitan da sılış oboronospesobnoş vñşətan interessezən.

Statja 12. SSSR-ıñ trud javlajtçə uzañv sposobnəj vñd grazdañinlən objazannoştən da çest deloən princip şərti: „kin oz uzañ, sija oz şoj“.

SSSR-ıñ osussestvlajtçə socialistlən princip: „vñd mortşan sə sposobnoş şərti, vñd mortlə—sə trud şərti“.

Glava II

GOSUDARSTVENNƏJ USTROJSTVO

Statja 13. Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublikaez ən Sojuz em sojuznəj gosudarstvo, kəda obrazujtəm dobrovolnəj objedineneno osnova vñlyn ravnopravnəj Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublikaeziş:

Roşsijskəj Sovetskəj Federativnəj Socialistiçeskəj Respublikaiş,

Ukraineskəj Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublikaiş,

Belorusskəj Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublikaiş,

Azerbajdzanskəj Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublikaiş,

Gruzinskəj Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublikaiş, Armjanskəj Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublikaiş,

Turkmenskəj Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublikaiş,

Uzbekskəj Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublikaiş,

Tadzikskəj Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublikaiş,

Kazaxskəj Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublikaiş,

Kirgizskəj Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublikaiş.

Statja 14. Sovetskəj Sosial iştı çeskəj Respublikaez Sojuz vedennoə, sə vissəj vlaşt organnez da gosudarstvennəj upravlenno organnez vedennoə podlezitənly:

a) mezdunarodnəj snoseñqoezən Sojuzlən predstvitelstvo, mədik gosudarstvoezkət dogovorrez kerəm da niyə ratificirujtəm;

b) vojna da mir jılış voprossez;

c) SSSR sostavə vil respublikaez primitəm;

c) SSSR Konstitucija ispolnenno şərən kontrol da sojuznəj respublikaez Konstitucijazlış SSSR Konstitucijakət sootvetstvujtəmsə obespeçitəm;

e) Sojuznəj respublikaez kolasən granicəz vezəmmez utverditəm;

d) Sojuznəj respublikaez sostavən vil krajjez da oblasttəz, a siş-zə vil avtonomnəj respublikaez obrazujtəmsə utverditəm;

d) SSSR oborona organizujtəm da SSSR paşa vəddəs vooruzonnəj vynnezən veşkətləm;

e) gosudarstvennəj monopolija osnovə vylən vnesnəj torgovla;

ə) gosudarstvennəj bezopasnoş oxraňajtəm;

f) SSSR narodno-xozajstvennəj plannez ustanovitəm;

g) SSSR-lis jedinəj gosudarstvennəj bjudzet, a siş-zə naloggez da doxoddez, kədnija postupajtənə sojuznəj, respublikanskəj da mestnəj bjudzettez obrazujtəm vylə, utverzdajtəm;

i) obsesojuznəj znaçennoa — bankkezən, promyslennəj i şəlskoxožajstvennəj ucrezdennoezən da predpriyatijaezən, a siş-zə torgujtan predpriyatijaezən upravljatəm;

j) transportən da şvjažən upravljatəm;

k) dəneznəj da kreditnəj siştemən veşkətləm;

l) gosudarstvennəj straxovanno organizujtəm;

- l) zajommez predostavljatəm da zakluchajtəm;
- m) zemlepolzovanqo osnovnəj naçaloez ustanovitəm, a sis-zə vərrezən, vaezən da nedraezən polzovanqo ustanovitəm;
- n) prosvesseñno da zdravooxrañenqo oblastən osnovnəj naçaloez ustanovitəm;
- n) narodnoxozajstvennəj uçot jedinəj şistema organizujtəm;
- o) trud jılış zakonodatelstvo osnovaez ustanovitəm;
- p) sudoustrojstvo da sudoproizvodstvo jılış zakonodatelstvo; ugolovnəj da grazdanskəj kodekssez;
- r) sojuznəj grazdanstvo jılış zakonnez; inostranec-vez pravoez jılış zakonnez;
- s) amnistija jılış obsesojuznəj akttez izdavajtəm.

Statja 15. Sojuznəj respublikaezlən suverenitet ogranıçitəm toko nija predellezən, kədəna viştaləməş SSSR Konstitucija 14 statjañ. Ena predellez sajın vəd Sojuznəj respublika gosudarstvennəj vlaştə osussest-vljatə samostojatejnəja. SSSR oxranajtə sojuznəj respublikaezliş suverennəj pravaez.

Statja 16. Vəd sojuznəj respublika imejtə assis Konstitucija, kəda uçitvajtə respublikaliş osovennoştəz da kəda vədsən stroitəm SSSR Konstitucija sərti.

Statja 17. Vəd Sojuznəj respublika sajın soxranajtçə pravo svobodnəja petnə SSSR-iş.

Statja 18. Sojuznəj respublikaezlən təritoriya oz vermə ionə vezəm nə soglaşsotəg.

Statja 19. SSSR-lən zakonnez imejtənə ətkod vən vədəs sojuznəj respublikaez təritoriya vələn.

Statja 20. Loas-kə Sojuznəj respublika zakonlən obsesojuznəj zakonkət rasxozdenqo, dejstvujtə obsesojuznəj zakon.

Statja 21. SSSR-iş grazdanalə ustanavlivajtçə jedinəj sojuznəj grazdanstvo.

Sojuznəj respublikaiş vəd grazdanın javlajtçə SSSR grazdanınən.

Statja 22. Rossijskəj Sovetskəj Federativnəj Socialistiçeskəj Respublikaə pırənp krajjez: Azovo-Çernomorskəj, Dañne-Vostoçnəj, Zapadno-Şibirskəj, Krasnojarskəj, Şeverokavkazskəj; oblaşttez: Voronežskəj, Vostoçno-Şibirskəj, Gorkovskəj, Zapadnəj, Ivanovskəj, Kalininskəj, Kirovskəj, Kuýbsevskəj, Kurskəj, Leningradskəj, Moskovskəj, Omskəj, Orenburgskəj, Saratovskəj, Sverdlovskəj, Şevennəj, Stalingradskəj, Çelabinskəj, Jaroslavskəj; avtonomnəj sovetskəj socialistiçeskəj respublikaez: Tatarskəj, Baskirskəj, Dagestanskəj, Bürjat-Mongołskəj, Kabardino-Balkarskəj, Kalmıckəj, Karelskəj, Komi, Krımskəj, Marijskəj, Mordovskəj, Povolzjois Nemeccelən, Severo-Osetinskəj, Udmurtskəj, Çeçeno-Ingusskəj, Çuvasskəj, Jakutskəj; avtonomnəj oblaşttez: Adygejskəj, Jevrejskəj, Karaçajevskəj, Ojrotskəj, Xakasskəj, Çerkesskəj.

Statja 23. Ukrainskəj Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublikaə pırənp oblaşttez: Viñnickəj, Dnepropetrovskəj, Doneckəj, Kijevskəj, Odesskəj, Xarkovskəj, Çernigovskəj da Moldavskəj Avtonomnəj Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublika.

Statja 24. Azerbajdzanskəj Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublikaə pırənp: Naxicəvanskəj Avtonomnəj Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublika da Nagorno-Karabaxskəj avtonomnəj oblast.

Statja 25. Gruzinskəj Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublikaə pırənp: Abxazskəj ASSR, Adzarskəj ASSR, Jugo-Osetinskəj avtonomnəj oblast.

Statja 26. Uzbekskəj Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublikaə pırə Karä-Kalpakskəj ASSR.

Statja 27. Tadzikskəj Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublikaə pırə Gorno-Badaxsanskəj avtonomnəj oblast.

Statja 28. Kázaxskáj Sovetskáj Socialističeskáj Respublikáe pýrəný oblaštłez: Aktubinskáj, Alma-Atinskáj, Vostočno-Kazaxstanskáj, Zapadno-Kazaxstanskáj, Karagandinskáj, Kustanajskáj, Severo-Kazaxstanskáj, Juzno-Kazaxstanskáj.

Statja 29. Armjanskáj SSR, Belorusskáj SSR, Turkmeneskáj SSR da Kirgizskáj SSR ozə imejtə aslanys sostavyn avtonomnáj respublikaez, siž-zé kyz i krajjez da oblaštłez.

Glava III

SOVETSKÁJ SOCIALISTIČESKÁJ RESPUBLIKAEZ SOJUZLÁN GOSUDARSTVENNÁJ VLAŠT VÝSSÁJ ORGANNEZ

Statja 30. SSSR gosudarstvennáj vlašt výssáj organen javlajtçä SSSR-lén Verxovnáj Sovet.

Statja 31. SSSR Verxovnáj Sovet osussestvlajtë býdës pravaez, kádnija prisvoitämës Sovetskáj Socialističeskáj Respublikaez Sojuzlá Konstitucija 14 statja şerti, siž-kyz, Konstitucija şerti, niya oz pýrë SSSR Verxovnáj Sovetlá SSSR podotçotnáj organnez kompetencija: SSSR Verxovnáj Sovet prezidium, SSSR Narodnáj Komissarrez Sovet da SSSR Narodnáj Komissariattez kompetencija.

Statja 32. SSSR-lén zakonodaťelnáj vlašt osussestvlajtçä toko SSSR Verxovnáj Sovetən.

Statja 33. SSSR Verxovnáj Sovet sulalá kék palataş: Sojuz Sovetiş da Náacionalnoštłez Sovetiş.

Statja 34. Sojuz Sovet býrjisşä SSSR grazdanaen izbirateľnáj okruggezyn norma şerti: 300 týšeça naşelenno vylə ətik deputat.

Statja 35 Náacionalnoštłezlén Sovet býrjisşä SSSR

grazdanaən sojuznəj da avtonomnəj respublikaezən, avtonomnəj oblaşṭtezən da nacionałnəj okruggezən norma şərti: 25 deputatən vəd sojuznəj respublikaşan, 11 deputatən vəd avtonomnəj respublikaşan, 5 deputatən vəd avtonomnəj oblaştşan da ətik deputatən vəd nacionałnəj okrugşan.

Statja 36. SSSR Verxovnəj Sovet vərjişə srokən nol god kezə.

Statja 37. SSSR Verxovnəj Sovetlən kəknan palataəs: Sojuzlən Sovet i Nacionalnošttezlən Sovet ravnopravnəjəş.

Statja 38. Sojuz Sovetlə da Nacionałnošttez Sovetlə ətməmdəən şətəm zakonodatəlnəj iniciativə.

Statja 39. Zakon ləddişə utverdişəmən, primitəmkə sija SSSR Verxovnəj Sovet kəknan palataən kaznəjnəs prostoj bojsinstvoən.

Statja 40. Zakonnez, kədəna primitəmaş SSSR Verxovnəj Sovetən, publikujtçənə Sojuznəj respublikaez kəvvez vəlyən SSSR Verxovnəj Sovet Prezidiumış predsedatəl da sekretar podpişsezən.

Statja 41. Sojuz Sovetlən da Nacionałnošttez Sovetlən şeşsijaez pondətçənə i konçajtşənə ətik kadə.

Statja 42. Sojuz Sovet vərjə Sojuz Sovetə predsedatələs da sylə kık zameştişələs.

Statja 43. Nacionałnošttez Sovet vərjə Nacionałnošttez Sovetə predsedatələs da sylə kık zameştişələs.

Statja 44. Sojuz Sovetlən da Nacionałnošttez Sovetlən predsedatəllez veşkətlənə sootvetstvujussəj palataez zaşedañnoezən da vedajtənə nə pəkiş rasporjadokən.

Statja 45. SSSR Verxovnəj Sovetliş kəknan palata ətlasa zaşedañnoezə nuətənə oçerednəja Sojuz Sovet da Nacionałnošttez Sovetlən predsedatəllez.

Statja 46. SSSR Verxovnaj Sovetlən şəssijaez əktişən SSSR Verxovnaj Sovet Prezidiumən godnas kükis.

Vñeoçerednaj şəssijaez əktişən SSSR Verxovnaj Sovet Prezidiumən sÿ vižətəm şərti livo Sojuznaj respublikaeziş ətik respublika trebovanqno şərti.

Statja 47. Loas-kə Sojuz Sovet da Nacionaɫnosttez Sovet kolasınl raznoglaşıja, voprosıbs şetə soglaşitelnaj komişsija razresequo vylə, kəda obrazujtəm parişetnaj naçaloez vylən. Oz-kə lok soglaşitelnaj komişsijaabs soglaşnaj reseñnoe, livo eta reseñnoebs oz-kə udovletvorrajt kədə-kə ət palatasə, sek voprosıbs vižətşa palataezən mədpəv. Kyz kəknan palataelən soglasnaj reseñnoebs oz lo, SSSR Verxovnaj Sovetlən Prezidium SSSR Verxovnaj Sovetsə lezə da naznaçajtə vil vÿborrez.

Statja 48. SSSR Verxovnaj Sovet vərjə kəknan palataiş ətlasa zaşedaqno vylən SSSR Verxovnaj Sovet Prezidium: SSSR Verxovnaj Sovet Prezidium predsedateləs, sylə dasətik zameştiteləs, Prezidium sekretarəs da Prezidium 24 çlenəs.

SSSR Verxovnaj Sovetlən Prezidium podotçotnaj mədəs aslas dejateliştyń SSSR Verxovnaj Sovetlə.

Statja 49. SSSR Verxovnaj Sovetlən Prezidium:

a) əktə SSSR Verxovnaj Sovetlis şəssijaez;

b) şetə SSSR dejstvujtan zakonnezliş tolkovanaqno, lezə, ukazzez;

c) SSSR Konstitucija 47 statja şərti lezə SSSR Verxovnaj Sovetəs da naznaçajtə vil vÿborrez;

c) kerə vşenarodnaj juasəm (referendum) aslas ini-ciatiwa şərti livo sojuznaj respublikaeziş ətik respublika trebovanqno şərti;

e) otmenajtə SSSR Narodnaj Komissarrez Sovetlis da Sojuznaj Respublikaez Narodnaj Komissarrez Sovetlezliş postanovlennoez da rasporjazennoez, ozə-kə nija sootvetstvujtə zakonlə;

- d) SSSR Verxovnəj Sovet şessijaez kolasын SSSR Narodnəj Komissarrez Sovetlən predşedateł predstaviteł şərti osvobozdajtə dolznoştiş da naznaçajtə SSSR torja Narodnəj Komissarrezəs SSSR Verxovnəj Sovet utverzdeňno vylə səbərgən pırtəmən;
- d) nagrazdajtə ordennezeñ da prisvaivajtə SSSR poçotnəj zvanqoez;
- e) osussestvlajtə pomilovanqno pravo;
- ə) naznaçajtə da vezə SSSR vooruzonnəj vynnezelis vıssəj komandovaqno;
- f) SSSR Verxovnəj Sovet şessijaez kolasыn ovjavljajtə vojna sostojanqo, loas-kə SSSR vylə voennəj napadenqo libo kovşas-kə tırtńy agreşşıjaşaq vzaimnəj oborona jılış mezdunarodnəj dogovornəj ovjazatelstvoez;
- g) ovjavljajtə obsəj çästiçnəj mobilizacija;
- i) ratificirujtə mezdunarodnəj dogovorrez;
- j) naznaçajtə da bər korə SSSR-liş inostrannəj gosudarstvoezən polnomocnəj predstavitełlezəs;
- k) prinimajtə inostrannəj gosudarstvoeziş sə dınyı akkreditovannəj diplomatiçeskəj predstavitełlezlis veritelnəj da otzvnəj gramotaez.

Statja 50. Sojuz Sovet da nacionaľnosttez Sovet vərjənəy mandatnəj komišsijaez, kədnija proverjajtənəy vyd palata deputattezlis polnomocijiaezez.

Mandatnəj komišsijaen predstaviteł şərti palataez resajtənəy libo priznajtńy polnomocijiaezsə, libo torja deputattezəs vərjəmsə kaşşirujtńy.

Statja 51. SSSR Verxovnəj Sovet naznaçajtə, kər sija ləddas kolanaən, şledstvennəj da revizionnəj komišsijaez libəj vopros kuza.

Bədəs uçrezdeňnoez da dolznoştnej licoez ovjazanəs tırtńy ena komišsijaezlis trebovanqoez i şetavńy nyıla kolana materiallez da dokumenttez.

Statja 52. SSSR Verxovnəj Sovetlən deputat oz vermə privlekajtçın sudevnəj otvetstvennoştə ʃibə ares-tujtçın SSSR Verxovnəj Sovet soglaşşotəg, a sija kada, kər avı SSSR Verxovnəj Sovetlən şessija,—SSSR Verxovnəj Sovet Prezidium soglaşşotəg.

Statja 53. SSSR Verxovnəj Sovetlən polnomoçijaez çulaləm vərgən ʃibə sijə dosročnəja lezəm vərgən SSSR Verxovnəj Sovet Prezidium soxraňajtə assis polnomoçijaezsə setçəz, kütçəz SSSR-lən viş vərjəm Verxovnəj Sovet oz obrazujt SSSR Verxovnəj Sovetliş vil Prezidium.

Statja 54. SSSR Verxovnəj Sovet polnomoçijaez çulaləm vərgən ʃibə sijə dosročnəja lezəm sluçaj dərni SSSR Verxovnəj Sovetlən Prezidium naznačajtə vil v'borrez ne şorənzək klk mišeçşa srokə polnomoçijaez çulaləm lun vərşaŋ ʃibə SSSR Verxovnəj Sovetəs lezəmşan.

Statja 55. SSSR-lən viş vərjəm Verxovnəj Sovet əktişşə SSSR-lən ozza sostaviş Verxovnəj Sovet Prezidiumən ne şorənzək, kyz mişec vərti v'borrez vərgən.

Statja 56. SSSR Verxovnəj Sovet kəknan palata ətlasa zaşedaŋo vylən obrazujtə SSSR Pravitelstvo—SSSR Narodnəj Komissarlış Sovet.

Glava IV

SOJUZNƏJ RESPUBLIKAEZLƏN GOSUDARSTVENNƏJ VLAŞT VİSSEJ ORGANNEZ

Statja 57. Sojuznəj respublikalən gosudarstvennəj vlaşt vissəj organən javlajtçə ^z Sojuznəj respublikalən Verxovnəj Sovet.

Statja 58. Sojuznəj respublikalən Verxovnəj Sovet vərjişə respublikaiş grazdanaən srokən nol god kezə.

Predstaviştvo normaez suvtəşənə sojuznəj respublikaez Konstitucijaezən.

Statja 59. Sojuznəj respublikalən Verxovnəj Sovet javlajtçə respublikalən jedinstvennəj zakonodateliñə organən.

Statja 60. Sojuznəj respublikalən Verxovnəj Sovet:

a) priimajtə respublikaliş Konstitucija da pırtə səsə vezəmmez SSSR Konstitucija 16 statja şərti;

b) utverzdajtə sə sostavə pırəm avtonomnəj respublikaezliş Konstitucijaez da opredelajtə nüliş territoriya granicəez;

c) utverzdajtə respublikaliş narodnoxozajstvennəj plan da bjudzet;

ç) požujtçə pravoən şətnə amniştija da pomito-vanno grazdanalə, kədnija suditəməş Sojuznəj respublika sudebnəj organnezən.

Statja 61. Sojuznəj respublikalən Verxovnəj Sovet vərjə Sojuznəj respublika Verxovnəj Sovet Prezidium to k्�yeəm sostavı: Sojuznəj Respiblika Verxovnəj Sovet Prezidiumlən predsedateł, sələn zamestitellez, prezidiumlən sekretar da Sojuznəj respublika Verxovnəj Sovet Prezidiumlən çlennez.

Sojuznəj respublika Verxovnəj Sovet Prezidiumlən pol-nomoçijaez opredelajtçənə Sojuznəj respublika Konstitucijaən.

Statja 62. Zaşedañoez nuətəm ponda Sojuznəj respublikalən Verxovnəj Sovet vərjə aslıs predsedatełəs da sələ zamestitellezəs.

Statja 63. Sojuznəj respublikalən Verxovnəj Sovet obrazujtə Sojuznəj respublika Praviştvo—Sojuznəj respublika Narodnəj Komissarrezliş Sovet.

Glava V

SOVETSKƏJ SOCIALİSTİÇESKƏJ RESPUBLİKAEZ SOJUZLƏN GOSUDARSTVENNƏJ UPRAVLENNO ORGANNEZ

Statja 64. Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublikaez Sojuzlən gosudarstvennəj vlaşt vüssəj ispolnitelnəj da rasporjaditelnəj organən javlajtçə SSSR Narodnəj Komissarrezlən Sovet.

Statja 65. SSSR Narodnəj Komissarrezlən Sovet otveçajtə SSSR Verxovnəj Sovet oşın da sylə podotçotnəj, a Verxovnəj Sovetlən şeşsijaez kolası—SSSR Verxovnəj Sovet Prezidium oşın, kədalə podotçotnəj.

Statja 66. SSSR Narodnəj Komissarrezlən Sovet leəə postanovlennoez, da rasporjazennoez dejstvujtan zakonnez osnova vülyn i niyə ispolnajtəm ponda da proverajtə ispolnennoza.

Statja 67. SSSR Narodnəj Komissarrez Sovetlən postanovlennoez da rasporjazennoez objazatelnəjəs ispolnajtəm ponda vədəs SSSR territoriya vülyn.

Statja 68. SSSR Narodnəj Komissarrezlən Sovet:

a) obyedinajtə da veşkətlə uza SSSR obsesojuznəj da sojuzno-respublikanskəj Narodnəj Komissariattezlis da sylə mədik podvedomstvennəj xozajstvennəj da kulturnəj uçrezennoezlis;

b) priñimajtə meraez, medvə pırtıń olanə narodno-xozajstvennəj plan, gosudarstvennəj vjudzət da kreditnəj kreditno-dəneznəj şistəmə;

c) priñimajtə meraez, medvə obespeçitnə obsestvennəj porjadok, dorjıń gosudarstvolış interessez da oxranajtın grazdanaliş pravaez;

ç) pırtə olanə ovzəj rukovodstvo inostrannəj gosudarstvoekət snosennoezyn;

ε) opredelajtə bvd godşa kontingenttez grazdanalis, kədəna şurənə dejstvişelnəj voennəj sluzba prizvə, vəşkətlə stranaň vooruzonnəj vənnəz obsəj stroitelstvoen.

д) SSSR Narodnəj Komissarrez Sovet dənən ovrəzujtə, kolas-kə, specialnəj Komişettez da glavnəj upravlennoez xoçajstvennəj, kulturnəj da oboronnəj stroitelstvo deloez kuza.

Statja 69. SSSR Narodnəj Komissarreznən Sovet imejtə pravo xoçajstvo da upravlenno oträşllezən, kədəna pırənə SSSR kompetencijsa, dugdətnə Sujuznəj respublikaez Narodnəj Komissarrez Sovettezlis postanovlennoez da rasporjazennoez da otmenajtnə SSSR Narodnəj Komissarreznəs prikazzez da instrukcijaez.

Statja 70. SSSR Narodnəj Komissarreznən Sovet obrazujtə SSSR Verxovnəj Sovetən, sostavыn:

SSSR Narodnəj Komissarrez Sovetlən predsedatəl;

SSSR Narodnəj Komissarrez Sovet predsedatellən zameshiştellez;

SSSR Gosudarstvennəj planovəj komišsijalən predsedatəl;

Sovetskəj kontrol Komišsijalən predsedatəl;

SSSR Narodnəj Komissarrez;

Zagotovkaez Komişetlən predsedatəl;

İskusstvo deloez kuza Komişetlən predsedatəl;

Vəssəj skola deloez kuza Komişetlən predsedatəl.

Statja 71. SSSR pravitelstvo livo SSSR Narodnəj Komissar, kədəna dənə obraşitçəm SSSR Verxovnəj Sovetiş deputatlən zapros, objazanəş ne unazək kəzi kuim lunşa srokə şetnə ustnəj livo pişmennəj otvet sootvetstvujussəj palataşn.

Statja 72. Narodnəj Komissarrez vəşkətlənəj gosudarstvennəj upravlenno oträşllezən, kədəna pırənə SSSR kompetencijsa.

Statja 73. SSSR Narodnəj Komissarrez Sovet dejstvujtan zakonnez, a siž-zə postanovlennoez da rasporjazennoez osnovanqo vylən da nijə· ispolnitəm ponda sootvetstvujussəj Narodnəj Komissariattez kompetencija predellezən SSSR Narodnəj Komissarrez lezən prikazzez da instrukcijaez i proverajtən nijə ispolnennosə.

Statja 74. SSSR Narodnəj Komissariattez javlajtçənlibo obsesojuznəjjezən, libo sojuzno-respublikanskəjjezən.

Statja 75. Obsesojuznəj Narodnəj Komissariattez veşkətlənən pylə poruçitəm gosudarstvennəj upravlenno otaşləzən vədəs SSSR territoriya vylən libo ne posredstvennəja, libo pynən naznaçitəm organnez-pyr.

Statja 76. Sojuzno-respublikanskəj Narodnəj Komissariattez veşkətlənən pylə poruçitəm gosudarstvennəj upravlenno otaşlən, kyz pravilo Sojuznəj respublikaeziş ətik ərima Narodnəj Komissariattez-pyr da upravljatənən ne posredstvennəja toko opredelonnəj ograniçennəj çislo predprijatijsəzən spisok şərti, kəda utverzdajtçə SSSR Verxovnəj Sovet Prezidiumən.

Statja 77. Obsesojuznəj Narodnəj Komissariattez dənə otnoşitçənə Narodnəj Komissariattez:

Oboronalən;

Inostrannəj deloezlən;

Vnesnəj torgovlalən;

Soobsenno tujjezlən;

Şvjavzlən;

Vodnəj transportlən;

Tazoləj promyşlennostlən;

Oboronnəj promyşlennostlən.

Statja 78. Sojuzno-respublikanskəj Narodnəj Komissariattez dənə otnoşitçənə Narodnəj Komissariattez:

Pishevəj promyşlennostlən;

Logkəj promyşlennostlən;

Lesnəj promyşlennostlən;

Žemledelijalən;
Žernovəj da životnovodčeskəj sovhozzezlən;
Finanssezlən;
Vnutrennəj torgovjalən;
Vnutrennəj qeloezlən;
Juşticijalən;
Zdravooxraňenqolən.

Glava VI

SOJUZNƏJ RESPUBLIKAEZLƏN GOSUDARSTVENNƏJ UPRAVLENNO ORGANNEZ

Statja 79. Sojuznəj respublikalən gosudarstvennəj vlast vissəj ispolnitelənəj da rasporjaditevnəj organən javlajtçə Sojuznəj respublika Narodnəj Komissarrezlən Sovet.

Statja 80. Sojuznəj respublika Narodnəj Komissarrezlən Sovet otveçajtə Sojuznəj respublikalən Verxovnəj Sovet oşun da sylə podotçotnəj, a Sojuznəj Respulika Verxovnəj Sovetlən sessijaez kolası—Sojuznəj respublika Verxovnəj Sovet Preziqium oşun, kədalə podotçotnəj.

Statja 81. SSSR da Sojuznəj respublika dejstvujtan zakonnez da SSSR Narodnəj Komissarrez Sovet postanovlennoez da rasporjazennoez osnova vlyan da niyə ispolnitəm ponda Sojuznəj Respulika Narodnəj Komissarrezlən Sovet lezə postanovlennoez da rasporjazennoez i proverajtə niyə ispolnajtəmsə.

Statja 82. Sojuznəj respublika Narodnəj Komissarrezlən Sovet imejtə pravo dugdətnə avtonomnəj respublikaez Narodnəj Komissarrez Sovettezlis postanovlennoez da rasporjazennoez i otmenajtnə krajjeziş, oblaştteziş da avtonomnəj oblaştteziş uzaşşez depu-

tattez Sovettez ispolnițelnəj komițettezlis resennoez da rasporjazennoez.

Statja 83. Sojuznəj respublika Narodnəj Komissarrezlən Sovet obrazujtçə Sojuznəj respublika Verxovnəj Sovetən, sostavъn:

Sojuznəj respublika Narodnəj Komissarrez Sovetlən Predsedatəl;

Predsedatəllən zaməstitelez;

Gosudarstvennəj planovəj Komișsijalən Predsedatəl;

Narodnəj Komissarrez;

Pishevəj promıslennostlən;

Łogkəj promıslennostlən;

Lesnəj promıslennostlən;

Zemledelijalən;

Żernovəj da zəvotnovodçeskəj sovxozezlən;

Finanssezlən;

Vnutrennəj torgovlalən;

Vnutrennəj deloezlən;

Juşticjalən;

Zdravooxrañennołən;

Prosvessennołən;

Mestnəj promıslennostlən;

Kommunalnəj xožajstvolən;

Socialnəj obespeçennołən;

Zagotovkaez Komițetlən upolnomoçennəj;

Iskusstvo deloez kuza upravlennołən načalnik;

Obsesojuznəj Narodnəj Komissariatzelən upolnomoçennəjjez.

Statja 84. Sojuznəj respublika Narodnəj Komissarrez veşkətlənə gosudarstvennəj upravlenno oträşllezən, kədnija pırənə Sojuznəj respublika kompeñcijaə.

Statja 85. SSSR da Sojuznəj respublika zakonnez, SSSR Narodnəj Komissarrez Sovet da Sojuznəj respublika postanovlennoez da rasporjazennoez, SSSR da So-

juzno-respublikanskəj Narodnəj Komissariattezlən pri-kazzez da instrukcijaez osnovaqno výbən da niyə olanə rýrtəm ponda Sojuznəj respublika Narodnəj Komissar-rez lezənъ sootvetstvujussəj Narodnəj Komissariattez kompeṭenciya predellezən prikazzez da instrukcijaez.

Statja 86. Sojuznəj respublikalən Narodnəj Komis-sariattez javlajtçənъ sojuzno-respublikanskəjjezən livo respublikanskəjjezən.

Statja 87. Sojuzno-respublikanskəj Narodnəj Ko-missariattez veşkətlənъ nylə poruçitəm gosudarstvennəj upravlenno oträşlən, podciňajtçənъ kъz Sojuznəj res-publikaiş Narodnəj Komissarrez Sovetlə, siž-zə i SSSR sootvetstvujussəj sojuzno-respublikanskəj Narodnəj Ko-missariatlə.

Statja 88. Respublikanskəj Narodnəj Komissariattez veşkətlənъ nylə poruçitəm gosudarstvennəj upravlenno oträşlən, veşkəta podciňajtçəmən Sojuznəj respublika Narodnəj Komissarrez Sovetlə.

Glava VII

AVTONOMNƏJ SOVETSKƏJ SOCIALİSTİÇESKƏJ RESPUBLİKA EZLƏN GOSUDARSTVENNƏJ VLAŞT VÝSSƏJ ORGANNEZ

Statja 89. Avtonomnəj respublikalən gosudarstven-nəj vlaşt výssəj organən javlajtçə ASSR-lən Verxovnəj Sovet.

Statja 90. Avtonomnəj respublikalən Verxovnəj Sovet bərjişsə respublika grazdanaən srokən nol god kezə predstaviteľstvo normaez şərti, kədnija ustanavlı-vajtçənъ Avtonomnəj respublika Konstitucijaən.

Statja 91. Avtonomnəj respublikalən Verxovnəj Sovet javlajtçə ASSR-ın zakonleşən jedinstvennəj organən.

Statja 92. Въд Avtonomnəj respublikə imejtə assis Konstitucija, kəda uçitvajtə Avtonomnəj respublikalış osovennosttez i stroitəma vədsən Sojuznəj respublikə Konstitucija şərti.

Statja 93. Avtonomnəj respublikalən Verxovnəj Sovet vərjə Avtonomnəj respublikə Verxovnəj Sovet prezidium da aslas Konstitucija şərti obrazujtə Avtonomnəj respublikə Narodnəj Komissarrezlis Sovet.

Glava VIII

GOSUDARSTVENNƏJ VLAŞTLƏN MESTNƏJ ORGANNEZ

Statja 94. Krajjezən, oblaşttezən, avtonomnəj ovlaşttezən, okruggezən, rajonnezən, goroddezən, şeloezən (stanicaezən, dərevnəezən, xutorrezən, kislakkezən, aullezən) gosudarstvennəj vlaşt organnezən javlajtçənə uzalişsez deputattezlən Sovettez.

Statja 95. Uzalişsez deputattezlən Sovettez: krajevəjjez, oblastnəjjez, avtonomnəj ovlaştteziş, okruznəjjez, rajonnəjjez, gorodskəjjez, şelskəjjez (stanicaezən, dərevnəezən, xutorrezən, kislakkezən, aullezən) vərjişşənə sə şərti, təmədaəş uzalişsez krajən, oblaştən, avtonomnəj oblaştən, okrugən, rajonən, gorodən, şelən, srokən kük god kezə.

Statja 96. Uzalişsez deputattez Sovettezə predstavitelstvo normaez opredelajtçənə Sojuznəj respublikaez Konstitucijaezən.

Statja 97. Uzalişsez deputattezlən Sovettez veşkətlənə pylə podçinonnəj upravlenno organnez dejatelnostən, obespeçivajtənə gosudarstvennəj porjadok oxranajtəm, zakonnez da grazdanalis pravo oxrana sovludajtəm, veşkətlənə mestnəj xozajstyennəj da kulturnəj stroitelstvoən, ustənavlivajtənə mestnəj vjudzet.

Statja 98. Uzalissez deputattezlən Sovettez prini-majtənə reseñnoez da şetənə rasporjazənənəz niya prava predellezən, kədnija şetəməş nıyə SSSR da Sojuznəj respublikə zakonnezən.

Statja 99. Krajevəj, oblastnəj, avtonomnəj oblaşttez, okruznəj, rajonnəj, gorodskəj, da şəlskəj uzalissez deputatbez Sovettezlən ispolnitelnəj da rasporjaditelnəj organnezənjavlajtçənə pənən vərjəm ispolnitelnəj komitetez, sostavınpredsedateł, sylən zamestitlez, sekretardə çlennez.

Statja 100. Nəvəzət poşeñnoezən uzalissez deputatbez şəlskəj Sovettezlən ispolnitelnəj da rasporjaditelnəj organən, Sojuznəj respublikaez Konstitucijaez şərti, javlajtçənə pənən vərjəm predsedateł, sylən zamestitlel da sekretar.

Statja 101. Uzalissez deputatbez Sovettezlən ispolnitelnəj organnez vəşkətə podotçotnəjəs kəz uzalissez deputatbez Sovetlə, kədija niyə vərjis, siş i uzalissez deputattezlən vülbənzək sulalan Sovet ispolnitelnəj organə.

Glava IX

SUD DA PROKURATURA

Statja 102. SSSR-ın pravosudije osussestvlajtçə SSSR Verxovnəj Sudən, sojuznəj respublikaez Verxovnəj suddezən, krajevəj da oblastnəj suddezən, avtonomnəj respublikaez da avtonomnəj oblaşttez suddezən, okruznəj suddezən, SSSR specialnəj suddezən, kədnija sozdavajtçənə SSSR Verxovnəj Sovet postanovlenño şərti, narodnəj suddezən.

Statja 103. Bədəs suddezən dəloez vişətəm osussestvlajtçə narodnəj zaşedatełlez uçastvujtəmən, sluçajjezə, kədnija natodil vişətəməş zakonən.

Statja 104. SSSR Verxovnəj Sud javlajtçə vissəzəj.

suđevnəj organən. SSSR Verxovnəj Sud vylə puktişsə SSSR da Sojuznəj respublikaez bvdəs suđevnəj organ-nez dejateñost şərən nadzor.

Statja 105. SSSR Verxovnəj Sud da SSSR spesiälnej suddez vərjişsənəy SSSR Verxovnəj Sovetən srokən vit god kezə.

Statja 106. Sojuznəj respublikaezləni Verxovnəj suddez vərjişsənəy Sojuznəj respublikaez Verxovnəj Sovettezən srokən vit god kezə.

Statja 107. Avtonomnəj respublikaezləni Verxovnəj Suddez vərjişsənəy avtonomnəj respublikaez Verxovnəj Sovettezən srokən vit god kezə.

Statja 108. Krajevəj da oblastnəj suddez, avtonomnəj oblasttezis suddez, okruznəj suddez vərjişsənəy uzaлишсез deputattezelən krajevəj, oblastnəj livo okruznəj Sovettezən livo avtonomnəj oblasttezis uzaлишсез deputattez Sovettezən srokən vit god kezə.

Statja 109. Narodnəj suddez vərjişsənəy rajonış grazdاناən všeobşəj, prjaməj da ravnəj izbirateliňəj pravo osnova vylən tajnəj golosovanqo dyrni—srokən kuim god kezə.

Statja 110. Sudoproizvodstvo nuətşə sojuznəj livo avtonomnəj respublika livo avtonomnəj oblast kəv vylən, obespeçitəmən nija morttez ponda, kədnija ozə tədə etə kəvsə, perevodçik-pyr qəlo materiallezən bvdəsən tədsətəmən, a siž-zə sudən rodnəj kəv vylən bait-nı pravo obespeçitəmən.

Statja 111. SSSR bvdəs suddezyň qeloez razbiraj-təməs otkrytəj, siž-kəz zakonən abu vižətəməş isklu-çenqoez, obviqajeməjlə zassita vylə pravo obespeçitəmən.

Statja 112. Sudqəz nezavisməjəs i podçinajtçəny toko zakonlə.

Statja 113. Bvdəs narodnəj Komissariattezən da nylə podvedomstvennəj uçrezdənnoezən, ətmoza kəz i

torja dolžnostnaj licoezən, a siž-zə SSSR-iş grazdاناen zakonnez toçnəja ispolqajtəm şərəp vəssəj nadzor pukişə SSSR Prokuror vylə.

Statja 114. SSSR Prokuror naznaçajtşa SSSR Verxovnəj Sovetən srokən sizim god kezə.

Statja 115. Respublikanskəj, krajevəj, oblastnəj prokurorrez, a siž-zə avtonomnəj respublikaezlən da avtonomnəj oblaşttezlən prokurorrez naznaçajtşən SSSR Prokurorən srokən vit god kezə.

Statja 116. Okruznəj, rajonnəj, da gorodskəj prokurorrez naznaçajtşən sojuznəj respublikaez prokurorrezən SSSR Prokuror utverditəmən srokən vit god kezə.

Statja 117. Prokuratura organnez osusestvlajtən assinəs funkcijaez nezavişiməja k्�yeem və ez vəv mestnə org annezşan, toko SSSR Prokurorlə podçinajtçəmən

Glava X

GRAZDANALƏN OSNOVNƏJ PRAVAEZ DA OBJAZANNOSTTEZ

Statja 118. SSSR-iş grazdana imejtənə trud vylə pravo, mədənəz-kə sunə, garantirovannəj iz poluçitəm vylə pravo nə trud ponda sə kolicestvo da kaçesvo şərti vestəmən. Trud vylə pravo obespeçivajtşa narodnəj xozajstvo socialistiçeskəj organizaciyaən, sovetskəj obsestvolən proizvoditełnəj vynnez neuklonnəja vədməmən, xozajstvenəj krizissezliş pozannez ustraňitəmən da bezrabotica likviđirujtəmən.

Statja 119. SSSR-iş grazdana imejtənə socçisəm vylə pravo.

Socçisəm vylə pravo obespeçivajtşa medunazək raboçejjez ponda 7 çasəz uzalan lun zəndətəmən, raboçejjezə da sluzassəjjezlə vbd godşa otpuskkez ustavitəmən zarabotnəj plata soxranitəmən, uzaлишезəs ov-

sluzivanqo ponda paškъt şet sanatorijaez, soçcişan ker-kuez, klubbez şetəmən.

Statja 120. SSSR-iş grazdana imejtənəv pravo materialnəj obespeçenqo vylə pəriş kostə, a si3-zə—sogaləm da trudospособношт əstəm dyrñi.

Eta pravo3 obespecivajtsə raboçajjezəs da sluzassajjezəs gosudarstvo şçot vylən socialnəj straxovanqo otəna paşkətəmən, uzalişsezlə besplatnəj medicinskəj otsaləmən, uzalişsez polzujtçəmə paškъt şet kurort-tez şetəmən.

Statja 121. SSSR-iş grazdana imejtənəv obrazovanqo vylə pravo.

Eta pravo3 obespecivajtsə všeobse-objazaşelnəj naçal-nəj obrazovanqoən, obrazovanqo besplatnoştən, ətlənlə i vüssəj obrazovanqo besplatnoştən, vüssəj skolaezən medunazək velətçisəzlə gosudarstvennəj stipendijaez şisternəmən, skolaezən rödnəj kly vylən velətəmən, zavoddezən, sovxozzezən, masino-traktornəj stancijaezən da kolxozzezən uzalişsezəs besplatnəj proizvodstvennəj, texniqueskəj da agronomiçeskəj velətəm organizujtəmən.

Statja 122. SSSR-iş inkalə predostavljajtçənə muzikkət ətkod pravaez xozajstvennəj, gosudarstvennəj, kulturnəj da obşestvenno-politiçeskəj olan vədəs ovaşlışezən.

Inkaezlis enə pravaezsə olanə ryrtıv pozəməs obespecivajtsə inkalə muzikkət ətkod pravaez predostavtəmən trud vylə, trud ponda vestəm vylə, soçcişəm vylə, socialnəj straxovanqo da obrazovanqo vylə, mamlış da kagalis intəressez gosudarstvennəj oxranaən, inkalə şəktəm dyrñi otpuskez şetəmən soderzanqo vylən kołəmən, roqilnəj kerkuez, çelad jaşliez da sad-dez paškъt şetən.

Statja 123. SSSR-iş grazdanalən ravnopravije, nı-nacionalnoşşan da rasaşan zavılıttəg, vədəs xozajstven-

нәј, gosudarstvennәj, kulturnәj da obsestvenno-politiceskәj olan oblasttezъn javlajtçә nепreloznәj zakonәn.

Къеәт въ ez vәv veşkъta либо kosvennәja grazdanaliş pravaez ograničitәm либо, mәdnoz, grazdanale nъ rasovәj либо nacionałnәj prinadleznoštšan zavisimostъn veşkъt либо kosvennәj preimussestvoez ustanovitәm siž-zә kъz i rasovәj либо nacionałnәj isklucitelnošt, либо nенavišt i prenebrezenno въdkod propoved—karajtçәnъ zakonәn.

Statja 124. Grazdana sajyn soveşt svoboda obespečitan mogyn SSSR-ъn vičku jansətәma gosudarstvo dъniş da skola jansətәma vičku dъniş. Religicznәj kultez nuətan svoboda da antireligioznәj propaganda svoboda priznavajtçә bъdәs grazdana sajyn.

Statja 125. Uzalissezләn int̄eressez şerti da socialističeskәj stroj jonmətan mogyn SSSR-iş grazdanale garantirujtçә zakonәn:

- a) kъv svoboda,
 - b) peçat svoboda,
 - c) sobrañoez da mitinggez svoboda,
 - ç) ulicnәj sestvijaez da demonstracijaez svoboda.
- Grazdanalәn ena pravaez obespečivajtšapъ uzalissezлә da nъ organizacijaezlә tipografijaez, bumaga zapassez, obsestvennәj zdanñoez, ulicaez, şvijaz sredstvaez da mәdik materialnәj uslovijaez şetemәn, kәdnа kolony niјe osussestvitәm ponda.

Statja 126. Uzalissezләn int̄eressez şerti da narodnaj massaezliş organizacionnәj samodejatelnošt da političeskәj aktivnošt paškәtan mogyn, SSSR-iş grazdanale obespečivajtçә pravo etuvtçyпъ obsestvennәj organizacijaez: professionalnәj sojuzzez, kooperativnәj objeđenñoez, molodoz organizacijaez, sportivnәj da ovoronnәj organizacijaez, kulturnәj, texničeskәj da naucnaj obsestvoez, a əddənzék aktivnәj da soznatelnaj

grazdana raboçej klass rjaddeziş da uzalişsezlən mədik slojjeziş etuvlçən Vşesojuznəj kommunističeskəj partija (bolsevikkezlən), kəda javlajtça uzalişsezlən pere-dovəj otrjadən socialističeskəj stroj razvitija da kreditəm ponda pessəmyn, i predstavljatə rukovodassəj jadro vədəs uzalişsez organizacijəzən, kъz obsestvennəj-jezən siž i gosudarstvennəjjezən.

Statja 127. SSSR-iş grazdanalə obespeçivajtşa lic-nost dъnə nepricosnovennoşt. Nekin oz verme lop' arrestujtəm sъtəg, avu-kə eta vylə südlən postanovlenno livo prokurorlən sankcija.

Statja 128. Grazdana olan kerkuez dъnə nepricosnovennoş da perepisikalən tajna oxraňajtçən zəkonən.

Statja 129. SSSR predstavljatə ubezisso pravo inostrannəj grazdanalə, kədənə presledutjçən uzalişsezlis int̄eressez dörjəm ponda, livo nauçnəj dejatelnost ponda, livo nacionaľno-osvoboditelnəj pessəm ponda.

Statja 130. SSSR-iş vyd grazdanın objazan sobludajtnı Sovetskəj Socialističeskəj Respublikaez Sojuzlıs Konstitucija ispolnajtnı zakonnez, sobludajtnı trud qisciplina, cestnəja otноšitçən obsestvennəj dolg dъnə, uvazajtnı socialističeskəj obsezitije praviloez.

Statja 131. SSSR-iş vyd grazdanın objazan beregitnı da kreditnı obsestvennəj, socialističeskəj sobstvennoş, kъz sovetskəj strojlış svjassennəj da nepricosnovennəj osnova, kъz rođinalış bogatstvo da mogussestvo istoçnik, kъz vydəs uzalişsez kulturnəj da zazitoçnəj olanlış istoçnik.

Morttez, kədnija pokusajtçən obsestvennəj, socialističeskəj sobstvennoş vylə javlajtçən narod vrug-gezən.

Statja 132. Všeobşej voinskəj objazannost javlajtça zəkonən.

Raboće-Kreššanskəj Krasnəj Armijaň voinskəj služba em SSSR-iş grazdana ponda počotnəj ovjazzannost.

Statja 133. Otečestvo dorjəm em şvjassennəj dolg SSSR-iş vbd grazdañinlən. Rodinalə iżmena: prišaga narusitəm, vraglaqə vužəm, gosudarstvolən voenəj výnlə usserb vajətəm, spionaz—karajtçənə zakon vbdəs strogoştən, kəz medşəkət zlođejanno.

Glava XI

IZBIRATELNƏJ SİSTEMA

Statja 134. Deputatbezəs vərjəmmiez uzaļışsezlən deputatbez vbdəs Sovettezə: SSSR Verxovnəj Sovetə, sojuznəj respublikaez Verxovnəj Sovettezə, uzaļışsez deputatbez krajevəj da oblastnəj Sovettezə, avtonomnəj respublikaez Verxovnəj Sovettezə, avtonomnəj oblast-telez uzaļışsez deputatbez Sovettezə, okruznəj, rajonnəj, gorodskəj da şəlskəj (stancijaezən, drevnəezən, xutorrezən, kislakkezən, aullezən) uzaļışsez deputatbez Sovettezə,—izbiratellezən kerşənə všeobşəj, ravnəj da prjaməj izbiratelnəj pravo osnova výln tajnəj golosovanno dərnı.

Statja 135. Deputatbezəs vərjəmmiez loěnə všeobşəjəs: SSSR-iş vbdəs grazdana, kədnalə týris 18 god, rasovəj da nacionaľnəj prinadleznoştşan, veroispovedannoşan, obrazovatelnəj cenzşan, oşedloştşan, socialnəj proisxozdənnoşan, imussbestvennəj polozennoşan da çularəm dejateľnoştşan zavişittəg, imejtənə pravo uçast-výjtnə deputatbezəs vərjəmən da loň vərjəməş. Ozə uçastyujtə vərjəmən toko umalisonnəjjez i nijsa, kədnija suditəməş sudən vərjan pravaeziş lisitəmən.

Statja 136. Deputatbezəs vərjəmmiez javlajtçənə ravnəjəs: vbd grazdañin imejtə ətik golos; vbdəs graz-

dana uçastvujtən vərjəmmezən ravnəj osnovanqnoez vülyn.

Statja 137. İñkaez polzujtçən pravoən vərjəny i ion vərjəməş ətmoza muzikkezkət.

Statja 138. Grazdana, kədnija sostoitən Krasnəj Armija rjaddezən, polzujtçən pravoən vərjəny i ion vərjəməş vədəs grazdanakət ətmoza.

Statja 139. Deputattezəs vərjəmmez javlajtçən prjaməjjəzən: uzalişsez deputatbez vədəs Sovetə vərjəmmez, uzalişsez deputattezlən şəlskəj da gorodskəj Sovetşən SSSR Verxovnəj Sovetəz, kerşən grazdanən neposredstvennəja prjaməj vərjəmmezən.

Statja 140. Deputattezəs vərjəmmez dyrni gołosovanqo javlajtçə tajnəjən.

Statja 141. Bərjəmmez dyrni kandidatbez vystavljatşən izbirateli nəj okruggezən.

Kandidatbez vystavljatpravo obespeçivajtşə obsestvennəj organizacijaezən da uzalişsez obsestvoezen: kommunističeskəj partijnəj organizacijaezən, professio-nałnəj sojuzzezən, kooperativvezən, molodoz organizacijaezən, kulturnəj obsestvoezen.

Statja 142. Bəd deputat objazan otçitvajtçyp vəzbiratellez ozyń aslas uz jılış da uzalişsez deputatbez Sovet uz jılış i vermas ion otozvannəj lubəj kade unažık izbiratellez resennoən zakonən ustanovitəm porjadok şərti.

Glava XII

GERB, FLAG, STOLICA

Statja 143. Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublikaez Sojuzlən gosudarstvennəj gerb sülalə çarlalış da molotis mu sar vülyn, kəda izobrazitəm sondi jugärrezən da kycəvtəma seppezən, sojuznəj respublikaez kvvvez vystavljat.

Ін гиземән: „Пролетарийз вяд му вылиш, әтүүтчөл“
Герб ведәрлын ем вит пеләса звезда.

Статя 144. Sovetskəj Socialističeskəj Respublikaez Sojuzlən gosudarstvennəj flag sulalə gərd pölotnissoiş, vevdəriş peleşen orop dənas zolotəjəş carla da molot i nə vevdərly vit peleşa zvezda, izobražitəmən, kəda kəcəvtəma zolotəj kajmaən. Paşkylas kuza dənas otnoşılıçə kəz 1 : 2.

Статя 145. Sovetskəj Socialističeskəj Respublikaez Sojuzlən stolicaən loə gorod Moskva.

Глава XIII

KONSTITUCIJA VEZAN PORJADOK

Статя 146. SSSR Konstitucija vezəm kerşə tokó SSSR Verxovnaj Sovet reseňno şərti, kəda primitəm sə kaznəj palataezən bolsinstvoən ne jeeazık $\frac{2}{3}$ golossezən.

SOVETSKƏJ SOCIALİSTİÇESKƏJ RESBUBLİKAEZ SOJUZ SOVETTEZ ÇREZVÜÇAJNƏJ VIII SJEZDLƏN PREZİDİUM:

N. Ajtakov	M. Kalinjin	P. Postysev
I. Akulov	A. İşəlov	A. Raximbaev
A. Andreev	S. Koşsior	Ja. Rudzutak
Ju. Axun-Babaev	M. Litvinov	I. Stalin
V. Bluxer	P. Lubčenko	D. Sulimov
Ş. Budonnyj	A. Mikojan	N. Xrusçov
K. Vorosilov	V. Molotov	A. Çervjakov
N. Jezov	G. Musabekov	V. Çubar
A. Zdanov	G. Ordzonikidze	N. Svernik
L. Kaganoviç	G. Petrovskij	R. Əjxe

Moskva, Kreml, 1936 god dekabr 5 iun.

Ответственнəj redaktor ZUBOV.

НКМП—РСФСР, Куд тип. „Свердполиграфтреста“,
Заказ № 1481—196 г. Тираж 725 экз Уполномоченного.
Свердлова № 625.

